

Ліщук В.І., к.е.н., доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
vira_56@mail.ru

Ліщук М.Є., к.с.-г.н., доцент
Луцький національний технічний університет
liahim56@mail.ru

ОЦІНЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ

Починаючи з 90-х років ХХ ст. нестабільність інвестицій по відношенню до ВВП зростає як у розвинутих, так й у країнах, що розвиваються або перебувають на стадії соціально-економічних перетворень. Інвестиційні цикли стали більш яскраво вираженими порівняно з циклами доходів – тенденція, яка особливо проявляється в країнах із середнім рівнем доходу. Цей факт обумовлює важливість дослідження інвестиційного фактору в економічній динаміці України та виявлення ролі регіонів у формуванні інвестиційного потенціалу, який буде створювати підґрунтя для визначення її міжнародної інвестиційної позиції.

Для прийняття ефективних управлінських рішень щодо розробки та застосування необхідних механізмів реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності виняткове значення має оцінка відповідності функціонування суб'єктів певним принципам і пріоритетам. Міжнародні рейтинги є зручним інструментом для визначення місця країни у світовій системі координат.

Для визначення міжнародної інвестиційної позиції регіону щодо залучення ПІІ необхідно брати до уваги їх відносну економічну потужність та ступінь інтеграції в національну економіку. Аналіз інвестиційних потоків та потенціалу України у регіональному зрізі є принципово важливим, оскільки для неї характерні диспропорції в природно-ресурсних потенціалах і рівнях економічного розвитку регіонів (областей). Масштабні іноземні інвестиції можуть як поглибити ці диспропорції, так й нівелювати їх, якщо буде здійснюватися відповідна цілеспрямована інвестиційна політика. Різний рівень акумулювання іноземних інвестицій у регіонах, як правило, відображає і нерівномірність економічного потенціалу.

У регіонах України темпи зміни ПІІ є різними і тому відрізняється внесок кожного з них у загальний обсяг припливу чи відпливу ПІІ. У 2008 кризовому році 18 областей мали різні темпи скорочення ПІІ. У 2009 році кількість таких областей зменшилась до 8, проте у 2010 – зростає до 12 [3]. Така динаміка свідчить про відносну нестабільність економічної та політичної ситуації в країні.

Експерти ЮНКТАД для порівняння позицій країн щодо залучення ПІІ розробили спеціальні індекси: індекс припливу ПІІ (*Inward FDI Index*) та ЮНКТАД-індекс потенційного припливу ПІІ (*The UNCTAD Inward FDI Potential Index*). Якщо перший характеризує відносні успіхи країни у залученні

ПІ, то другий оцінює її потенціал [4,с.169]. Ці індекси можна адаптувати і використовувати для оцінювання схильності регіонів країни отримувати ПІІ з врахуванням їхньої відносної економічної потужності та потенціалу, що дасть можливість оцінити міжнародну інвестиційну позицію регіону. Адаптація до регіонального рівня означатиме порівняння показників регіону та країни.

З метою дослідження динаміки міжнародної інвестиційної позиції регіонів, для кожного з них були розраховані індекс припливу та індекс потенційного припливу ПІІ. За величиною індексів регіони (області) України були згруповані у чотири групи: авангардні регіони; регіони, які функціонують нижче за рівень їхнього потенціалу; регіони, які функціонують вище за рівень їхнього потенціалу і регіони, які функціонують на низькому рівні.

За період 2008-2010 років відбулися певні зміни у міжнародній інвестиційній позиції регіонів. Позитивом є те, що зросла кількість регіонів авангардної групи від 4 (у 2008 і 2009 роках) до 6 (2010 році) і регіонів, які функціонують вище за рівень їхнього потенціалу – від 5 (у 2008 році), до 6 (у 2009 році), до 7 (у 2010 році) та зменшилась до 3 кількість регіонів, які функціонують нижче за рівень потенціалу. Проте кількість регіонів, які мають гіршу міжнародну інвестиційну позицію і функціонують на низькому рівні становить 9.

Як зазначено в Докладі ЮНКТАД, інвестиційна політика «нового покоління» має орієнтуватися на «інклюзивне зростання та сталий розвиток» [2]. Тому на національному рівні необхідно інтегрувати інвестиційну політику у стратегію розвитку країни та включити в інвестиційну політику цілі сталого розвитку.

Державна регулятивна політика в інвестиційній сфері крім створення загальних передумов для стимулювання інвестиційної діяльності (стабільного законодавчо-нормативного забезпечення, зниження рівня корумпованості та криміналізації суспільства, реформування відносин власності у сільському господарстві, оптимізації податкового законодавства тощо) має бути регіонально диференційованою.

Результативність вирішення проблеми зміцнення інвестиційного потенціалу залежить від: послідовності дій, розмежування функцій і компетенції державних та місцевих органів влади; достовірної оцінки рівня та потенціалу територій країни; комплексності та всебічності заходів, що враховують особливості регіонального розвитку.

Визначення інвестиційної позиції регіону та її регулярний моніторинг може бути орієнтиром у виборі напрямів формування регіональної інвестиційної політики.

Література

1. Рогач О. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: Підручник. – К.: Либідь, 2005. – 720 с.
2. Доклад о мировых инвестициях, 2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Overview-ru.pdf>.